

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р Ивайло Кринчев , НМА „Проф. Панчо Владигеров“

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „**професор**“

по **балетно изкуство** /балетна педагогика/ в професионално направление 8.3.

Музикално и танцово изкуство, обявен в ДВ , бр. 81 от 28.09.2021г. към

катедра „Музикално-сценично изкуство“ на Вокален факултет на НМА

„Проф. Панчо Владигеров“

Единствен кандидат за така обявения конкурс за нуждите на катедра „Музикално-сценично изкуство“ към Вокален факултет на НМА е **доц. д-р Мария Тачева Илиева - Маша**. Личност с разнопосочни изяви „*творчески, преподавателски, режисьорски, писателски и организационни*“ (начални думи на справка), доказала в годините своето устойчиво присъствие в културния живот на страната.

Настоящата рецензия оценява приносите на предложената като хабилитационен труд **художественотворческа дейност** на кандидата в периода след присъждане на научната степен „доцент“ през 2013г.

Представяне:

От най-ранна детска възраст Мария Илиева учи балет, а от 1973г. постъпва в Държавното хореографско училище, София (днес Национално училище за танцово изкуство) в класа на примабалерината Цвета Джумалиева. Още следващата година с решение на преподавателска комисия и специалист от Русия е изпратена да продължи образованието си в световноизвестната академия „А .Я. Ваганова“ в Санкт Петербург, където учи при изтъкнати руски педагози. След завършване на образованието си е приета в кордебалета на Софийска опера, като през следващите три години вече танцува солá във

всички балети от репертоара ѝ. От 1990 г. е примабалерина на Софийска опера и е гастролирала със състава, както и самостоятелно в над 15 държави. От 1994 г. успоредно със сценичната дейност започва работа като балетен педагог в НУТИ и нейни ученици са носители на престижни национални и международни награди. Следващата година е поканена да създаде студио по класически балет към Дом на културата „Средец“, което по-късно се преобразува в частна балетна школа „Маша Илиева“. През годините с деца от школата са създадени десетки спектакли, изнесени са множество концерти и са реализирани участия в БНТ, в различни програми и събития, като нейни възпитаници са носители на награди и се изявяват на професионална сцена. През 1999 г. защитава магистърска степен по балетна режисура в НМА и е поканена за преподавател, където и в момента води лекции и практически занимания по класически балетен репертоар, исторически танци и сценично движение със студенти от специалностите „Балетна педагогика“ и „Класическо пеене“ във Вокален факултет. В периода 2001 – 2003 г. заема поста художествен ръководител на Националния балет, а понастоящем е педагог -репетитор. През 2007 г. защитава докторска дисертация в НМА на тема „Аспекти на обучението по балет на деца от 3 до 7 години“. Мария Илиева е член на журитата на множество престижни наши и международни балетни конкурси и фестивали. Сценарист, режисьор и хореограф е на редица постановки на голяма и малка сцена на Софийска опера и балет, в НМА и е била ръководител на майсторски класове и семинари в страната и чужбина, между които семинар по класически репертоар със студенти от Гърция, НМА 2016 г., международен образователен проект „Обучение на деца в непрофесионални школи по метода „Ваганова“, Истанбул, Турция и международни уебинари със студенти от Италия и Швейцария и за преподаватели от Турция през 2020 г. От 2004 г. е член на Международния

съюз по танц – SID към UNESCO. Чест участник е в телевизионни и радиопредавания.

Смятам, че на основание представените от доц. д-р Мария Илиева доказателствени материали, с които съм се запознал обстойно, това е една напълно удачна и навременна кандидатура, съответстваща на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, както и на минималните национални изисквания към научната, художественотворческа и педагогическа дейности на кандидата за заемане на академичната длъжност „професор“, описани в правилника за прилагане на ЗРАСРБ и в правилника на НМА „Проф. Панчо Владигеров“ за прилагане на ЗРАСРБ.

Оценка на представената справка за съответствие с минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“:

В група А, показател 1 „Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор““ е посочена темата на труда „Аспекти на практическото обучение по балет на деца от 3 до 7г.“ е приложен доказателствен материал: Диплома № 31334 от 27.04.2007г.

Събрани 50 от необходимите 50г.

В група В, показател 3 „Реализиран авторски продукт в областта на изкуствата“ Мария Илиева е избрала;

- „Спящата красавица“ - балет в 2 действия от П. И. Чайковски с нейна авторска интерпретация, либрето, постановка и режисура с балета на Софийска опера. Премиера 2014г.
- „От менуета до валса“ – спектакълът е представен на международния фестивал „Софийски музикални седмици“ със сценарий на - тогава доцент – сега вече проф. д-р Момчил Георгиев и с участието на студенти на проф. Нева Кръстева и студенти от специалност Балетна педагогика.

Премиера 24.09.2020 , Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“, София.

Приноси: Балетът „Спящата красавица“ би могъл да бъде наречен „балетът на балетите“, заради великолепната музиката написана от П. И. Чайковски, виртуозността на танца, както и с многообразието си на приказни персонажи, като освен танцово предизвикателство предлага и ярки актьорски изяви. В него Чайковски и Петипа разработват балетния симфонизъм и няма танци, които органично да не са свързани с основното действие. Оригиналната партитура е с продължителност около 4 часа и повечето съвременни постановки представят балета в съкратен вариант. Мария Илиева изключително успешно е успяла да се справи с това предизвикателството, създавайки **авторска интерпретация и нов прочит на тази класическа постановка**, създавайки нови танци и редуцирайки някои от танците на приказните герои, което динамизира драматургията, без да нарушава авторския замисъл. Доказателство за това е и дългогодишното му присъствие в афиша на операта, радвайки се на изключителен интерес от публиката.

Спектакълът с исторически танци „От менуета до валса“ може да бъде оценен, като един иновативен синкретичен художествен продукт, съчетаващ в себе си участие на студенти, артисти от СНО, с умело подбрани музикални откъси от барока до съвременността, изпълнени на живо и представяне на книгата на доц. д-р М. Илиева „Исторически танци“. Приемам и потвърждавам нейната самооценка *„пример за успешно съчетаване на високохудожествен продукт с впитане на практически образователни елементи за учащите и публиката“* (стр.3 от Справка)

В показател 5 „*Водеща (самостоятелна) творческа изява в областта на изкуствата*“ са описани три спектакъла и един гала концерт, на които Мария Илиева е сценарист и режисьор (стр. 2, 3 Справка)

В тези продукции ясно личи умелото вплитане и намерения баланс между класически и модерни техники с участието на деца от нейната школа, като в спектакъла „Огненото птиче“ Мария Илиева използва либрето, специално написано от талантливата студентка по оперна режисура и успешен драматург Станислава Ризова.

Събрани 240 от необходимими 100т.

В група Г, показател 6 „*Публикувана монография, която не е представена като основен хабилитационен труд*“ и **показател 7** „*Публикувана книга на база защитен дисертационен труд*“ са описани съответно: „Исторически танци“, С.2019, изд. „Атеа“, ISBN:978-619-7280-74-6 и „Пътят към балета“, С. 2009 г. , Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, ISBN 987-954-322-348-0

В показател 9 „*Статии и доклади, публикувани в специализирани издания*“ е предоставен доказателствен материал за три публикации и едно участие в теоретична конференция.

В показател 12 „*Реализиран кратък авторски продукт*“ са описани три спектакъла – лектории и един детски балетен спектакъл реализирани в Софийска опера на малка сцена.

В показател 13 „*Водеца /или самостоятелна творческа изява/, която не е основен хабилитационен труд*“ е споменат балетния спектакъл в две действия „Дванайсетте месеца“, сценарий и режисура М. Илиева, игран на голяма сцена на Софийска опера през 2018г. в рамките на Рождественския фестивал.

В показател 14 „*Поддържаща творческа изява или участие в колективен продукт*“ коректно е упоменат мюзикъла за деца по приказката на Валери Петров и музика на Любомир Денев „Лили и вълшебното бисерче“, сценична пластика и движение М. Илиева

Събрани 400 от необходимими 150т.

В група Д е представен доказателствен материал по показатели **18, 19** , който включва едно цитиране и 13 изключително положителни рецензии за балета „Спящата красавица“, за книгата „Исторически танци“, за гала концерта по случай 25 години балетна школа „Маша Илиева“ и за спектаклите „От менуета до валса“ и „Огненото птиче“ (под печат).

Събрани 135 от минимум 80т.

В група Е активностите са в показатели **22, 25, 28, 29** и са формирани от участия и ръководства в национални и международни образователни проекти и уебинари, майсторски класове и семинари, както и творчески изяви в тях.

Събрани 225 от минимум 120

Заклучение

Лично познавам доц. д-р Мария Илиева, нейната художествена, педагогическа и научна дейности и смятам, че тя е един етичен и морален колега. На основание представените документи, материали и доказателства към тях считам, че това е една напълно удачна и навременна кандидатура, отговаряща на изискванията на ЗРАСРБ, както и на минималните национални изисквания към научната, преподавателската и художественотворческата дейност за заемане на академичната длъжност „професор“.

Убедено изразявам своята положителна оценка за кандидатурата на доц. д-р Мария Тачева Илиева за заемане на академичната длъжност **„професор“** по балетно изкуство /балетна педагогика/.

проф. д-р Ивайло Кринчев